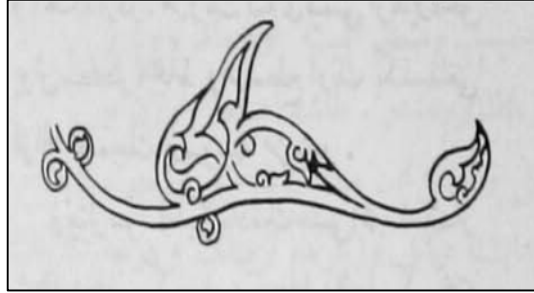

**CELAL ESAD ARSEVEN, "TÜRK SANATINDA TEZYİNAT",
HAYÂT MECMUASI, C. I, S. 20, ANKARA, NİSAN 1927,
s. 389-394 (OSMANLICADAN ÇEVİRİ)**

NAZLI MİRAÇ ÜMİT

*Arş. Gör., İstanbul Kültür Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi
Sanat Yönetimi Bölümü
nazlimumit@gmail.com*

Türk tezyinatı, Türk harsının en mühim bir şubesidir. Çünkü sanatta milliyetin tebarüz ettiği ceht tezyinattır. Türkler tezyinat itibari ile en zengin bir millettir. Fakat maatteessüf tezyinatımız hakkında henüz esaslı tetbiler yapılmamıştır.

Şekil 3- hendesi tezyinat

Eseri ortada duran bu tezyinat toplanıp tetkik ve tasnif edilmek icap eder. Her gün biraz daha harap olan sanat eserleri büyük bir hazine-i sanat teşkil ettiği halde bunlardan istifade edemiyoruz. Yeni sanat kendisine ilham verecek menbaları buradan alacaktır.

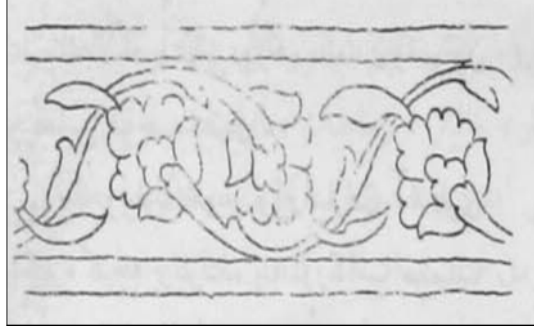

Şekil 4- nebati tezyinat

Onun için milli harse büyük kıymetler verdiğimiz şu zamanda milli tezyinatımızı da lazım ihtimamı göstermek lazımdır. Türk tezyinatının devir itibariyle tasnifi Türk sanatının devirleri gibidir. O da Orta Asya, Selçuklu ve Osmanlı devirleri olmak üzere üç büyük üsluba ayrılır.

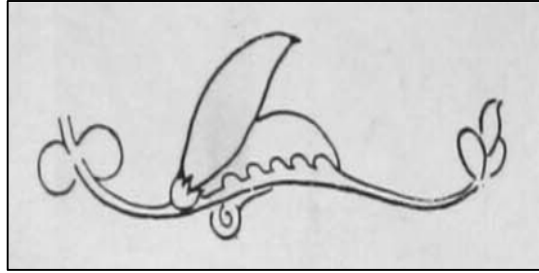
Her devrin üslubu birbirinden farklıdır. Fakat her üç şubenin tezyinatı da birbirine yabancı olmayan ve biri diğerinin istihalesinden ibaret bulunan şekilleri muhtevirdir. O

derece ki müdekkik bir göz bunlar arasındaki karabeti ve hepsinde aynı kavmin bedî ve ruhi tezahüratını müşahit eder. Orta Asya sanat eserleri üzerindeki tezyinat ile Selçuki ve Osmanlı tezyinatı mukayese edilse Türkün duygusunu gösteren aynı bir nispet ve vezin, aynı bir destur görülür.

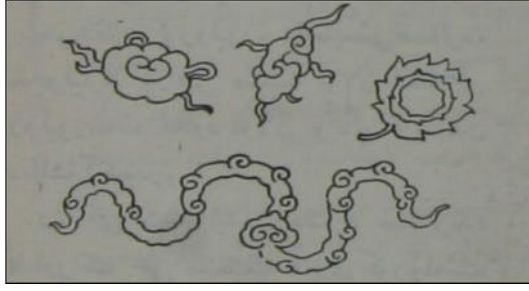
Şekil 4- nebati tezyinat

Türkler uzun müddet göçebe hayatı yaşadıkları için ilk devirlerde sanat sırf tezyinat sahasında inkişaf etmiştir. Çadırlarda yaşayan Türkler evvela halılarını, elbiselerini, aletlerini, silahlarını ve evanilerini süslemişler. Bilahare uygarlaşan yani şehirlere yerleşen kabileler de mimari, nakış ve naht gibi sanatlar inkişaf ederek tezyinat daha ehemmiyet vermişlerdir. Maatteessüf bu ilk devirlere ait elimizde pek çok vesaik yoktur. Yenisey (Yeni Çay) Baykal civarıyla Turfan'da bulunan bazı menhutat ve Buda mabetleri harabelerinde görülen şekillerden anlaşılıyor ki ilk tezyinat şekillerinin Çin'le büyük bir münasebeti vardır. Zaten hakanların ekseriya Çin'den sanatkârlar celp ettiklerini ve onlara saray ve mabetleri tezyin ettirdiklerini tarihlerde okuyoruz.

Şekil 9- bezelye yaprağı

Çin ile kadim İran ve Hindistan arasında irtibatı temin eden ve müteaddit akınlar ve muhaceretlerle bu memleket eşyalarını birbirine tanıttıran Türklerin getirdiği eşyalar üzerindeki eşkâl-i tezyiniye Orta Asya sanat tezyininin tekmiline yardım etmiş ve buradan göçen Asya'ya inen Selçukilerle Anadolu'ya yerleşmiştir. Selçukilerin tezyinatında gördüğümüz fark muhtelif milletlerden geçen mevzuların Türk sanatına karışmasındadır.

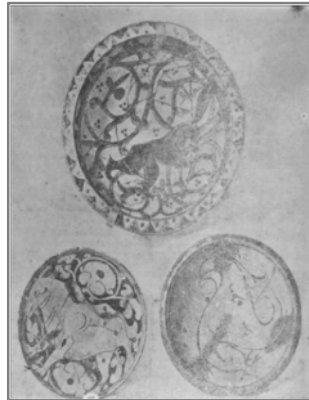

Şekil 6- Muhayyel ve gayri hakiki tezyinat

İslamiyet, İslam dünyasının her tarafındaki sanatkârları harekete getirdiğinden bu tahvilatın büyümesine hizmet etmiştir. Mamafih tamamıyla Bizans memleketlerini işgal eden ve “Rum Selçukileri” unvanını olan Selçukilerin Anadolu’da gerek bundan kadim, gerekse Bizans sanatına ait buldukları tezyinata karşı ihtiyatlı davrandıkları ve hatta bu yabancı ve Hristiyan şekillere karşı biraz da nefret duydukları görülüyor. Vakıa bazı noktalarda Selçukilerin Bizans sanatıyla olan ihtilafı görülüyorsa da mahdut olan bu tesir tezyinatta ziyade inşaattadır.

Bir memleketi işgal eden milletlerin sanatlarında daima oranın mahalli sanatının tesirinin görülmemesi imkânsızdır. Fakat ekseriya bu sanat daha ziyade inşaata münhasır kalır. Tezyinatta ise hâkim milletin getirdiği anelerin devamı görülür. Hatta Selçuki devrinde Türk sanatına giren bazı başlık ve silmelerle akant yaprağı gibi Bizans mevzularının bilahare Osmanlı devrinde sanattan büsbütün çıkması muceb-i dikkattir.

Selçukilerin Araplar ve İranilerden aldıkları şekillere gelince bunların da yine Orta Asya sanatının oralara kadar nüfuz eden tesirlerinden doğma şekiller olduğunu, binaenaleyh Türk ruhuna yabancı bulunduğunu görüyoruz. Dünya üsluplarının tezyinatı içinde hemen birinci kademeleri işgal eden bu tezyinat bugünkü sanat ruhunun gösterdiği şekildedir. Denilebilir ki Avrupa haresi için Yunan sanatı ne ise Asya için de Osmanlı üslubu o olmuştur.

Şark tezyinatı numuneleri: on altıncı asırda kabartma işleri

Türk saftır. Türk yalanı sevmez. Onun içindir ki süs ve tezyinata da “samimi” ve “mantıkî” kalmış ve lüzumsuz mübalağalardan tenfir ederek tezyinata esas olan “sade güzel”in ne olduğunu anlamış ve anlatmıştır.

Türk bütün satırları serapa tezyinata boğan ve bu suretle süsün tesirini kaybeden Araplar, Hintliler ve Çinliler gibi güzelliği fazla süste değil, kadim Yunanlar gibi hatlar ve şekillerin tenasübünde, onların ahenginde aramışlardır.

Türk tezyinatındaki esaslara dikkat edilirse görülür ki süs mevzuları süslenecek sathın ancak bir noktasında tekşif edilmiş ve vesair cihetleri kasti olarak sade ve boş bırakılmıştır. Bazen koca bir sathın ortasında bütün inceliği ve zarafetiyle nazar-i dikkati celp eden küçük bir “gül” veya “kevkebe” ye tesadüf olunur, bazen kornişin yalnız köşelerinde birer yaprak görülür. Şemseler tam yerine konulmuş tezyinat israf edilmemiştir.

Şekil 10- Sümbül, Lale

Cami duvarlarına, kapı kenarlarına dikkat edilirse her taraf sade, fakat her şekil mütenasip ve ahenktardır. Her ziynet kendi kıymetini arttıracak boş satırlarla muhat ve her sath onun yeknesaklığını izale edecek bir süsle müzeyyendir.

Ziynetler süslediği maddenin cinsi ile münasebattır şekillerdedir. Kürsiler, rahleler, kapılar gibi tahta eşya üzerine yapılan tezyinat sırf tahtanın incesine ve onu oymak, kesmek tekniğine uyan şekillerdir. Tahta kapıların tesirat-ı havaiye ile çatlama için küçük küçük parçalardan ibaret olması, bunların üzerindeki tezyinatın da bu parçalar gibi hendesi olmasını intaç etmiştir. Mermer yontmanın tekniği hangi nevi tezyinatı isterse sanatkar o şekli yapmıştır.

Şekil 10- Karanfil

Demire mahsus tezyinatı tahtada ve tahtaya mahsus tezyinatı çinide görmek mümkün değildir. Her maddeye tatbik olunan tezyinatın kendisine mahsus şekilleri ve tarzları vardır. Mesela Bizanslıların sütun başlıkları Türklere gayri mantıki gelmiş ve kullanılmamıştır. Sebebi ise Bizans başlığının mermerden dantel gibi oyularak yapılmış olmasıdır. Türkler için ağır sıklet taşımak üzere yapılan bir sütun başlığının böyle kırılacak ve narin bir şekilde yapılması mantıki değildir. Türkler sütunun müdevver şeklinden üstündeki murabba-ı tablaya geçmek için ona daha ziyade uyan menşuri kıtaları tercih etmişlerdir ve bir sebab-i inşaisi olan bu kütleli şekilleri aynı zamanda tezyinat olarak yapmışlardır. Binaenaleyh Türk başlığı Bizans başlığından daha samimi ve daha fenni olmuştur. Bu samimiyet ve mantık ise ona daha büyük bir güzellik vermiştir. Taşla ahenktar olan bu şekil bugünkü naht sanatının gayesine göredir. İşte Osmanlı Türklerinde tezyinatın bu derece yüksek bir mertebeye çıkması şu “samimiyet” “mantık” ve “sadelik” hasbiyledir. Tezyinatın tekâmülüne sebep olan şeylerden biri de İslamiyet’in tezyinatın tatbik olunduğu başlıca sanat eserleri şunlardır:

Türk tezyinatı: Bir çeşme

Aksam-ı mimariye, taş oymalar, tahta oymalar, mezar taşları, çiniler, revzenler, rahleler, kürsiler, şemadanlar, kandiller, kapılar, insan ve hayvan tasvirleri hakkında koyduğu bazı kayıtların fena anlaşılmasından mütevellit memnuiyettir. Sanatkârların bütün dehaları tezyinat şubesinin tekâmülüne intaç etmiştir.

Demir ve tunç parmaklıklar, buhardanlar, işlemeler, kumaşlar, halılar, zeccaciyat, evani beytiye, fildişi işleri, tezhipler, teclidler vesairedir. Bunlardan her nevi eşyanın kendi maddesine uyan tezyinatı vardır. Bina-ı aliye tezyinatının esaslarını tetkik ettikten sonra her nevi eşyaya göre olan tezyinatı da ayırıp tasnif etmek icap eder. Biz burada ancak mimari ile bazı sanat eserleri üzerinde ekseriyet ve umumiyet itibariyle kullanılan tezyinattan ve esas olan şekillerden bahsedeceğiz.

Mimariye ait Türk tezyinatında başlıca dört tarz görürüz.

- 1- Hendsi
- 2- Nebati
- 3- Hatayi
- 4- İnşai

Hendsi tezyinat: Birbirleriyle müsellesler, murabbalar, muhammesler teşkil edecek ve vecihle hudut-ı müstakimenin muhtelif eşkâline terkib eder. Bu tarz tezyin en ziyade Araplarda görülür. Avrupalılar buna *Arabesk* derler. Hendsi tarz tezyini kadim Mısırlılar ve Asuriler çok kullanmışlardır. Bu tarzın Araplarda kesretle isti'mali Arap ruhu ve muhiti ile tevem olmasındandır. Arap, çölün namütenahi ufukları altında daima vasi' bir düzlük ve semada yıldızları görür. Nazarları bir yıldızdan öbür yıldızın giderken bir takım hatlar çizer. Bu çizgilerle Arap tezyinatındaki girift eşkâl-i hendsiye arasında ne büyük bir münasebet vardır. Göz, bir yıldızın bakarken geldiği yolu kaybeder. Şekiller birbirine karışır, bir müsellesin kaidesi bazen bir muhammesin kitri olur, birbiri içine girer, dolaşır velhasıl tıpkı Arabın muhayyeesi gibi hayal ve esrar içinden karışık şekiller çizer durur. Arabların musikisinde de namelerini çizgilerle resmetmek kabul olsa böyle şekiller çıkardı.

Türk tezyinatı: On altıncı ve on yedinci asırlarda çini tezyinatı

Hakikate ve tabiata daha merbut olan sade Türkün ruhunda ise bu nevi hendesi tezyinatı ancak madenin icap ettirdiği şeyler üstünde mesela, parmaklıklar, kapı tablaları gibi hendesi mevzular isteyen yerlerde mahdut olarak kullanmıştır.

Türklerin İraniler gibi en çok kullandıkları tezyinat şekilleri “nebati” olanlardır. Bu tezyinatı da üç tarzda kullanmışlardır.

- 1- Hakiki ve tabii nebatat *Plantes Naturelles* (ou concretes)
- 2- Üslublenmiş nebatat *Plantes stylise*
- 3- Mahil ve gayrı hakiki nebatat *Plantes irreelles*

Bunlardan birinci tarzı pek nadir görürüz. En çok ikinci ve üçüncü tarzları müşahede ediyoruz.

Şekil 5- Üslublenmiş nebati tezyinat

Nebati olan süs tezyinatında başlıca iki unsur görülür. Birisi sap, öbürü nebattır. Sap, üzerine yaprakların sarıldığı dallar. Tezyini nebat ise üstüne sarılır. Bu tezyinata daha güzellik vermek için nebat ve dal üstünde sümüklü böceğe benzeyen kıvrık körpe yapraklar resmedilir. Bu kıvrık yapraklar Türk tezyinatının en seciyeli bir kısmıdır ki bunun menşei ve istihalelerini aşağıda zikredeceğiz.

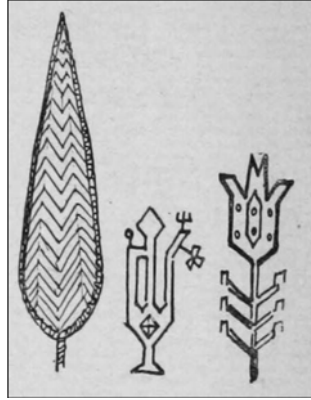
Bu nebat ve dalın adetleri bazen tehalüf eder ve zengin tezyinatta adetleri artar. Ona göre üç tarz müşahede olunur.

- 1- Yalnız bir cins nebatın filiz ve yapraklarından ibaret tezyinat
- 2- İki cins nebatın filiz ve yapraklarından ibaret tezyinat
- 3- Bir dal üstünde muhtelif cins nebatın filiz ve yapraklarından ibaret tezyinat

Bunlardan maada iki nevi daha vardır ki onlarda:

- 4- Demet halinde nebat ve çiçekler
- 5- Yemişler

Bir dalın etrafına muhtelif nebat yaprak ve filizlerin sarılmasından husule gelen tezyinatı mimar İlyas Ali birçok yerlere tatbik etmiştir. Tezyinat olarak ayva, nar gibi yemişler de kullanmıştır. Cennet meyvesi add edilen nar en kesretle istimal olunan bir meyvedir. Fakat bu meyve ve çiçeği üsluplanarak büsbütün başka bir şekil almıştır.

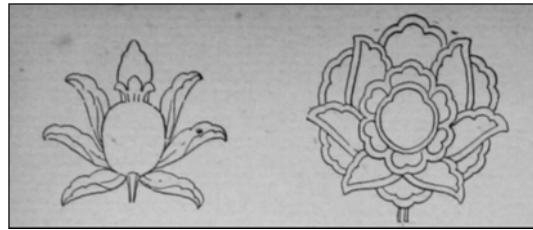
Selvi İbrik Lale

Şekil 10- Halı ve işlemelerde tezyinat

Türk tezyinatında kullanılan nebatat ve çiçeklerin başlıcaları nohut, fasulye ve kabak yaprakları, lale, karanfil, gül, sümbül, kadife çiçeği, düğün çiçeği, narçiçeğidir.

Ağaçlardan selvi pek müstameldir fakat bunların şekilleri tamamıyla üsluplanmış ve tezyini bir mahiyet almıştır. Üsküdar çatmalarında hemen hemen tezyinat üsluplanmış laledir. Bazı çatmalarda hemen insan boyu kadar büyük laleler işlendiği görülmektedir.

Gayrı hakiki nebat şekillerinden ibaret olan tezyinatında (şekil 6) da görülen bir nevi yaprak vardır ki şimdiye kadar bunun kıvrılmış bezelye ve nohut yaprağından geldiği zann olunmaktadır. Filvaki bu şekil ile fasulye bezelye ve nohut gibi kıvrılan yapraklar arasında büyük bir müşabehet varsa da tezyinatın hemen her kısmında tesadüf ettiğimiz bu şekiller eski minyatürlerde peygamber resimleri etrafına yapılan “nur” temevvücât ile büyük bir müşabehet vardır. Bu temevvücât ise “çin” ejderlerin münhanilerini andıran ve ondan ilham alan bir şekildir. Eski Çin resimlerine dikkat edilirse semadaki bulutları da bu şekilde yaptıkları görülür. Aynı şekli İran’daki mukaddes ve kanatlı boğalarda ve bahusus Selçukilerin kaplan esatiri şeklinde yaptıkları hayvanların kanatlarında da görürüz.

Şekil 8-9 Üsluplanmış nebati tezyinat

Bu şekilleri yavaş yavaş değiştiren ve kendi ruhuna uyduran Türk sanatkarları ondan tezyini bir yaprak çıkarmış veyahut nohut ve bezelye yapraklarını o şekile sokarak milli bir mevzu elde etmişlerdir. Büyük bir meziyet tezyiniye-i haiz olan ve her yere tatbik olunan bu şekil Türk tezyinatının en seciyyevi bir unsuru olmuştur. Onu her yerde görürüz. Çinilerde, pirinç işlerinde, nakışlarda, tezhiplerde, tarhlarda, teclidlerde hep bu şekil tezahür eder.

Eski kitaplarda bahusus menakıb- ı hünerveranda “tarh” ve “tarah” diye bir tabire rast geliriz.

“Tarh” diye süsler ve çiçekler resmeden ve bahçe şekilleri tanzim eden sanatkârlara denir. Bu tarahların eserlerine bakarsak iş bu şeklin enva’ni müşahede ederiz.

Demet şeklinde çiçeklerden ve yemişlerden yapılan tezyinatın Sultan Ahmed-i salis devrine tesadüf ettiğini görürüz. Lale de bu devirde ta ‘mim etmiştir.

Rokoko Devrinde yapılan tezyinatın ise Avrupa Rönesans’ının unsurlarıdır. Fakat bu unsurlar bizde başka bir kisve almış, bir Türk rokokosu vücuda getirmiştir ki Avrupa rokokosundan haylice farklıdır.

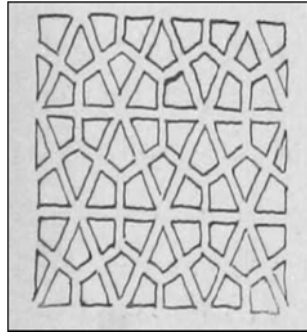
Üçüncü nevi tezyinatın hattı olduğunu söylemiştik. Türkler yazıyı tezyinatta Araplar kadar çok kullanmışlardır. Türkler de yazı başlı başına bir tezyinat mevzu (?) olarak kullanılmıştır. Türkler yazıyı kullanmış ve Araplar gibi tezyinat ile mezc etmemişlerdir. Yazının yanına konulan bazı nebatî çiçekler ve güller ise adeta ona hürmetkâr bir vaziyette ve pek mütevaziyane dururlar. Bazı mozaik şeklinde yazılar mimari tezyinatta ve pencere üstlerinde kullanıldığı gibi alçı pencerelerin rengini tezyinatı arasında da kullanılmıştır.

Bilhassa mimaride kufi yazının daha kesretle istimalini görürüz.

Sanayi tezyininden sayılan “hatt” hakkında burada tafsilata girişmeyeceğiz. O ayrıca bir şube-i sanat teşkil eder.

Bir nevi yazılar vardır ki onlar hattan ziyade sırf tezyinat mahiyetindedir. Bunlarda yazının herhangi bir resme göre tanzimidir. Mesela cami, kayık şeklinde yazılar vardır.

Fakat bunlar daima halk sanatı olarak ve yüksek bir eser-i sanat telakki edilmemiştir.

Hendesi tezyinat numuneleri

Tezyinatın işleme ve halılar üzerine tatbiki uzun bir bahis şeklidir. Her memleketin kendisine mahsus ananevi şekilleri vardır. Üsluplanmış olan bu şekiller vehle-i ulada anlaşılabilir. Mesela lale, ibrik resminde görülen şekillere girmiştir. Bir de selvinin üsluplanmış şekli vardır ki ona İraniler ‘bute’ derler. Hint kumaşlarında kesretle tesadüf edilen bu şekil Türklerde çok müsta’mel değildir.

Teessüf olunur ki bugün halı ve işlemlerimize has olan bu şekiller yekdiğerine karıştırılmakta ve üslup bozulmaktadır.

Bir taraftan madeni boyalar diğerk taraftan üslup karışıklığı halılarımızı günden güne rağbetten düşürmektedir.

Eski işlemler mezar üzerindeki tezyini şekiller kemal dikkatle tetbi' olunarak tasnif olunmalıdır. Milli müze için birçok pişekar, mıkrame, çevre ve kuşak gibi Türk işlerini toplamıştır. Beş sene sonra bulunması kabul olmayan bu sanat eserleri milletin en ihtimamla tetkik edip yaşatacağı ve kendi tezyinatına esaslar arayacağı menba'lardır. Maarif vekâletinden temenni ederiz ki bu işi itmam etsin. Diğerk taraftan da mezar taşlarımız üzerinde tezyinat nukre-i nazirinden bir hazine yatar.

Naht itibariyle Türklerin yegâne eserlerini teşkil eden bu taşlar tarihleri itibariyle tezyinatı tasnif etmeye yarayacak en mühim vesikalardır. Türk harsını yaşatmak için bu taşları mahvdan kurtarmak ve üzerindeki resimlerle mükellef albümler teşkil etmek lazımdır. Bunlar ahlafa büyük hizmetler görecektir. Kapılar ve pencerelerin demirleri üzerindeki şekil ve tezyinat ise ayrıca cildler teşkil edecek kadar mühimdir. Bunlar hep toplanmak ve Türklerin sanatını öğrenmek isteyenlerin önüne konmak icap eder.

نسخه هربده ۱۰ فروردین .
سنه لکی بوسته ایله ه لیرا .
(اجنئی عملکنئر ایچین ه دولار) .
ایوه واعلان ایشری ایچین استانبول بروسه
صاحبت ایدیئر .
پازی ایشریشه مرجئی آقره مرتدیئر .

حیات

اولره مرکزی :
استانبول جلدسنده آقره
معلق ایشریک یاشدهکی داتره
استانبول بروسه :
ایچال جلدسنده ۱۱۹ نومرولو
داتره عصبیه
تلفون : ۳۶۰۷

صافی : ۲۰

آقره ، ۱۴ ، نیسان ، ۱۹۲۷

۱ نجی جلد

تورک صنعتنده تزینات

سلجوقوغئالی دورلری اولنق اوزره اوج بیوک اسلوبه آریلور . هر دورک اسلوبی برندن فرقلیدر . فقط هراوج شعبه نیک تزیناتی ده برینه یابنجی اولمایان وری دیگر نیک استحاله سندن عبارت بولونان شکلری محتویدر . اودرجه که مدقق بر کوز بونلر آراسنده کی قرابتی وهیسنده عینی قومک بدیی وروچی نظاهراتی مشاهده ایدهر . اورتا آسیاصنعت اثرلری اوزرنده کی تزینات ایله سلجوقی

تورک تزیناتی ، تورک حرشک الک مهم بر شعبه سیدر . چونکه صنعتده ملیتک الک تبارز ایندیکی جهت تزیناتدر . تورک تزینات اعتباریله

بزله باری — (شکل ۹)

هندسی تزینات — (شکل ۳)

واردر . ذاتاً خاقاننرک اکثریا چیندن صنعتکارلر جلب ایتمک لری اوانلره سرای ومعدلری ترین ایتمک لری تاریخلرده اوقوبوروز .

چین ایله قدیم ایران وهندستان آراسنده ارتباطی تأمین ایدهن ومتعدد آقینلر ومهاجر توله بو عملکت آشیلری برینه طانتدیران تورک لری کتیردیکی آشیلار اوزرنده کی اشکال تزینیه اورتا آسیاصنعت تزینتک تکمله یاردیم ایتمش بورادن

الذکن بر ملتر . فقط مع التأسف تزیناتمز حقدنه هنوز اساسی تبعا یاپلمامشدر . اناری اورتاده طوران بو تزینات طوبالوب تدقیق و تصنیف ایذیک ایجاب ایدهر . هر کون بر آرز ده اخراب اولان صنعت اثرلری بو یوک برخزیه صنعت تشکیل ایندیکی حالده بونلردن استفاده ایدهمبوروز . یکی صنعت کندیسنه الهام ویره جک منبعلری بورادن آلاقدر . اونک ایچون ملی

نیاتی تزینات — (شکل ۴)

وغئالی تزیناتی مقایسه ایذیسه تورکک طوبوغوسنی کوستره عینی برنسبت ووزن ، عینی برنسور کورولور .

تورکلر اوزون مدت کوجیه حیاتی یاشادقلری ایچون ایبلک دورلده صنعت صرف تزینات ساحه سنده انکشاف ایتمشدر . چادرلده یاشایان تورکلر اولا خالیرلی ، االبه لری ، آتلی لری سلاح لری و اوائیلری سوله مشلر وبالآخره اویغورلاشان یعنی شهرلره یرلشن قبیله لره معماری ، نقش ونحت کیی صنعتلر انکشاف ایدهرک تزینات داها کسب اهمیت ایتمشدر . مع التأسف وایبلک دورلره هاند آزدیمک چوق وثائق بو قدر . یذیسه (یکی چی) یاقال جواریله

ناتی تزینات — (شکل ۴)

حرته بو یوک قیتملر ویردی کمز شو زمانده ملی تزینات مزده لازمکن اهتایی کوسترمک لازمدر . تورک تزیناتک دور اعتباریله تصنیفی تورک صنعتتک دورلری کیدر . اوده اورتا آسیا ،

عقل وغیر حقیق نباتات — (شکل ۶)

کچوک آسیا ایله نسلجوقی لره برابر آناطولی لره یرلشمشدر . سلجوقی لریک : رینسانده کوردیمکیز فرقی سب ملتلردن کچن موضوعلرک تورک صنعتده

— ۳۸۹ —

هندلیار ویا جینیلر کی کوزه لکی فضله سوسده ده کیل، قدیم یونانیلر کی خطر و شکار کلاک تسانسبده، اونلرک آهنگنده آرامشدر .

تورک تزیناتنده کی اساسله دقت ایدیلسه کورولور که سوس موضوعلری سوسلنجهک سطحک آتقی بر نقطه سنده تکشیف ایدیلش و سائر جهتلری قصدی اوله رق ساده و یوش بر ایدیلشدر . بعضاً قوجه بر سطحک اورته سنده بوتون اینجه لکی و نظر اقیبه نظر دقتی جلب ایدن کوچوک بر « کول » و یا « کوبه » به تصادف اولونور ، بعضاً فوریشک یا لکتر کوشه لرنده بر براق کورولور . شمه لر تام برینه قونولش ، تزینات اسراف ایدلمشدر .

جامع دیوار لرینه ، قابو قاناد لرینه دقت ایدیلسه هر طرف ساده ، فقط هر شکل متناسب و آهنگداردر . هر زینت کندی قیمتی آرتدیجه یوش سطح لرله محاط و هر سطح اونک یکنسقلغنی ازاله ایدمجهک برسوسله مزیندر .

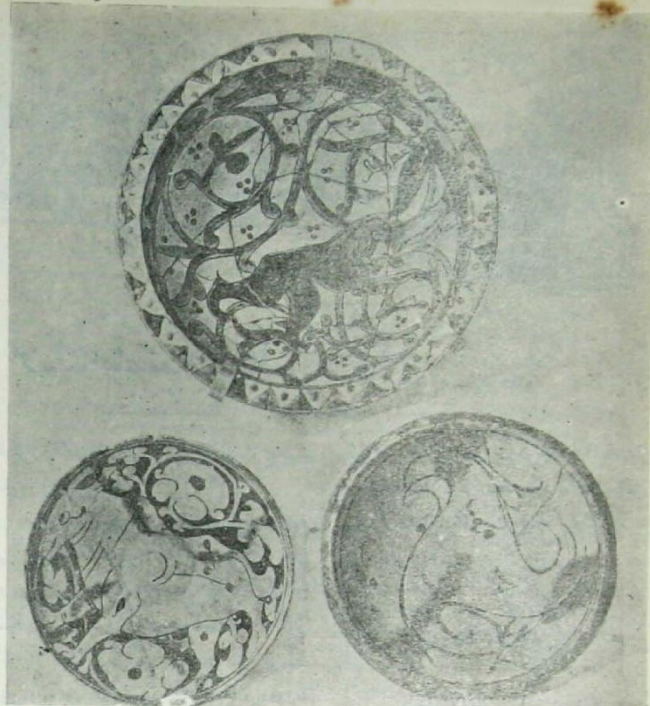
زینت برسوسله دیکی ماده تک جنسی ایله متناسبدار شکلدردر . کرسیلر ، رحله لر ، قابولر کی تحته اسیا اوزرینه بایلان تزینات صرف تحته تک انسجه سته و اونی اویق و کسمک ته کتیفته اویان شکلدردر .

تحته قابولرک تاثیرات هواشی ایله جاطلاماسی

لاله (شکل ۱۰) سنبل

ایچون کوچوک کوچوک پارچه لرند عبارت اولماسی ، بوتونلرک اوزرنده کی تزیناتکده بو پارچه لر کی هندسی اولماسی اناج ایشدر . مرمر بوتمه تک تک کتیقی هانکی نوع تزیناتی ایسترسه صنعتکار

شرق تزیناتی نمونه لرندن : ۱۲ نجی عصرده قابورته ایشلری

عربینک بالآخره عثمانلی دورنده صنعتدن بوسبوتون چیقماسی موجب دقتدر .

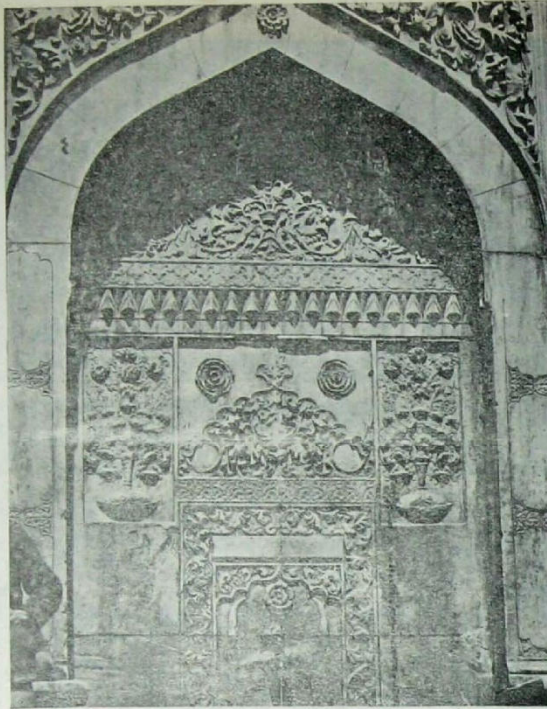
سلجوقیلرک عربلر و ایرانیلردن آلدقلری شکلره کلنجه بوتونلرکده بنه اورتا آسیا صنعتک اورالره قادر نفوذ ایدن تاثیر لرندن طوغما شکلر اولدیغنی، بنشاه علیه تورک روحنه یابانچی بولوندیغنی کورویوروز . دنیا اسلوبلرینک تزیناتی ایچنده همان برنجی قدمه لرلی اشغال ایدن بو تزینات بوکونکی صنعت روحنک کوستردیکی شکلدردر . دینیله بیلورکه اورویا حرثی ایچون یونان صنعتی نه ایسه آسیا ایچونده عثمانلی اسلوبی او اولمشدر .

تورک صافدر . تورک بالانی سومن . اونک ایچوندرکه سوس تزیناتده ده « صمیمی » و « منطقی » قالمش ولزومسز مبالغه لرند تفر ایدمجهک تزیناتده اساس اولان « ساده کوزله » ک نه اولدیغنی آکلامش و آکلامشدر .

تورک بوتون سطحلری سراپا تزیناته بوغان و بوسورتله سوسک تاثیرینی قاطب ایدمجهک عربلر ،

قاریشما سندنر . اسلامیت ، اسلام دنیا سنک هر طرفده کی صنعتکارلری حرکت کتیردیکندن بو تحولاتک بویومنه خدمت ایشدر . مع مافیله تعلیمه ییزانس مملکتلرنی اشغال ایدمجهک روم سلجوقیلری ، عنوانی آلان سلجوقیلرک آناتو . لیده کرک یونان قدیم و کرکه بیزانس صنعتنه مانده بولدقلری تزیناته قارشوا احتیاطلی طاوراندقلری وحی بویابانچی و خرسیتیان شکلره قارشورازده نفرت دویدقلری کورولور . واقعا بعضی نقطه لرده سلجوقیلرک بیزانس صنعتیه اولان اختلاطی کورولور سده محدود اولان بو تاثیر تزیناتدن زیاده اناش آتدهدر .

بر مملکتی اشغال ایدن ملترک صنعتلرنده دائماً اورانک محلی صنعتک تاثیر کورولمه مک امکانسزدر . فقط اکثریا بوسنت داهای زیاده اناش آتده منحصراً قاور . تزیناتده ایسه حاکم ملتک کتیردیکی عنعنه لرک دوامی کورولور . حتی سلجوقی دورنده تورک صنعتنه کیرن بعضی باشاق وسیله لرله آقانت یاپراغی کی بیزانس موضو-

تورک تزیناتدن : بر چشمه

مستقیمه‌نك مختلف اشكالدن ترك ایدر . بو طرز ترین اك زیاده عربلرده كورولور . اوروپالیلر بوكا (عربسك) دیرلر . هندسی طرز تزینی قدیم مصریلر و آثوریلر چوق قوللامیشلاردر . بو طرزك عربلرده كۆتله استعمالی عربك روحی و محیطی ایله توأم اولمیشلاردر . عرب ، چوك نا متناهی افقاری آلتنده دائمًا واسع بردوزلك وساده بیلدیزلری كورور . نظرلری بر بیلدیزدن اوبر بیلدیزه كیده ركن موهوم بر طاقم خطلر چیزه . بو چیزكیله عرب تزیناتنده كی كرفت اشكال هندسی آراسنده نه بویوك بر مناسبت واردر . كوزه بر بیلدیزه بافاركن كلیدی یولی غائب ایدر ، شكللر بر برینه قاریشیر ، بر مثلك قاعدهسی بعضاً بر تخمسك قطری اولور ، بر بری ایچینه كیره ، طولاشیر و الحاصل طریقی عربك میخلهسی كی خیاك و اسرار ایچندن قاریشیق شكللر چیزه طورر . عربلك موسیقینده نغمه لرلی

ده مبروطو بیخ پارمقلقر ، بخوردانلر ، ایشله مملر ، قاشلر ، خالیلر ، زجاجیات ، اوانی پتییه ، فیل دیشی ایشلری ، تذهیبیلر ، تجلیدلر و سائرده . بولردن هر نوع اشیاك كندی ماده سنه اویان تزیناتی واردر . بناء علیه تزیناتك اساسلری تدقیق ایتدكندسكوره هر نوع اشیا به كوره اولان تزیناتی ده آیروب تصنیف ایتك ایجاب ایدر . بز بوراده احنق معماری ایله بعض صنعت اثرلری اوزرنده اكزیت و عمومیت اعتباریله قوللایلان تزیناتدن و اساس اولان شكللردن بحث ایدر .

معماری به ایدر تورك تزیناتنده باشلیجه دورت طرز كورورز .

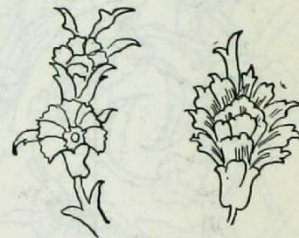
- ۱ - هندسی
- ۲ - نباتی
- ۳ - خطی
- ۴ - انشائی

هندسی تزینات - بر برلریله مثاللر ، مریبلر ، مخسلر و سائره تشكیل ایدر چك و وجهه خطوط

اوشكلی یا پشمدر . ده میره مخصوص تزیناتی تحتده و تحت به مخصوص تزیناتی چینیده كورمك ممكن دكلدر . هر ماده به تطبیق اولونان تزیناتك كندیسنه مخصوص شكللری و طرز لری واردر .

مثلا یزانسیلرلك ستون باشلقلری توركلره غیر منطقی گلش و قوللانیلما مشدر . سبی ایسه یزانس باشلقنك مرمردن دانتل كی اویلار ق بایلش اولمیشدر . توركلرا ایچون آغیر قتللری طاشیق اوزره بایلان بر ستون باشلقنك بویه قیرله جق و نارین بر شكلده بایلما سی منطقی دكادی توركلر ستونك مدور شكلندن اوستنده كی مر بی طابه به كیمك ایچون او كاد اها زیاده اویان منشوری قطعه لری ترجیح ایتشیر و بر سبب انشائیسی اولان بو كتله وی شكللری عینی زمانده تزینات اولورق یا پشمدر . بناء علیه تورك باشلانی یزانس باشلقندن داها صمیمی و داها فی اولمشدر . بو صمیمیت و منطقی ایسه او كا داها بویوك بر كوزه لك و یرمشدر . طاشله اهنكدار اولان بو شكل بویوك نكی تحت صنعتك غایه سنه كوره در . ایشته عثمانلی توركلرنده تزیناتك بو درجه یوكسك بر مرتبه به چیقما سی شو « صمیمت » ، « منطقی » و « ساده لك » حسیله در . تزیناتك تكاملنه سبب اولان شیلردن بری ده اسلامیتك تزیناتك تطبیق اولوندینی باشلیجه صنعت اثرلری شونلردر :

اقسام معماریه ، طاش اویمالر ، تحت اویمالر ، منار طاشلاری ، چینیلر ، روزنلر ، رحله لر ، كرسیلر ، شمعدانلر ، قدیبلر ، قاپولر ،

قرنفل - (شكل ۱۰)

انسان و حیوان تصویرلری حقتده قویدی فی بعض قیدلرک فنا اكلایشلمه سندن متولد مموعیت در . صنعتكارلرک بوتون دهاری تزینات شعبه سنك تكاملنی اناج ایتشدر .

صافی : ۲۰

بونك اوستنه ساریلور . بوتزیناته‌داها كوزمك ویرمك ایچون نبات ودال اوستنه سموکلی بوچکه بکزه‌ین قیورلیق کوربه یاپراق‌لر رسم ایدیلولور. و قیورلیق یاپراق‌لر تورک تزینات‌نک اک سجه‌لی برقمبدرکه بونک منشا واستحاله‌لری اشاغده ذکر ایده‌جکز .

بونبات‌ودالک عددرلی بعضاً تخالف ایدهر . و زنگین تزیناتده عددرلی آرتار . اوکا کوره اوچ طرز مشاهده اولتور .

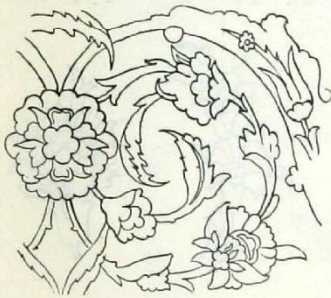
۱- یالکزر جنس نباتک فیلیز و یاپراق‌لردن عبارت تزینات

۲- ایکی جنس نباتک فیلیز و یاپراق‌لردن عبارت تزینات

۳- بر دال اوستنه مختلف جنس نباتک فیلیز و یاپراق‌لردن عبارت تزینات بونلردن ماعدا ایکی نوع داها واردرکه اولنلرده :

۴- دممت حالده نبات و چیچکلر
۵- بمشدر .

بر دالک اطرافنه مختلف نسبت یاپراق و فیلیزلرینک ساریلسندن حصوله کلن تزیناتی معمارالیا علی بر جوق یرله تطبیق ایشدر . تزینات اوله‌رق آبا ، نار کیی بمشدرده قوللامشدر . جنت میوه‌سی عد ایدیلم نار اک کزته استعمال اولونان بر میوه در . ففض بومیوه و چیچکی اسلوب‌لره ق بوسبتون باشقا بر شکل آلمشدر .

شکل - اسلوب‌لغش نباتی تزینات

تورک تزیناتده قوللانیلان نباتات و چیچکلرک باشلیجه‌لری نخود ، فصوله و قاباق یاپراق‌لری ، لاله ، قزفیل ، گول ، سنبل ، قیده چیچکی ، دوکون چیچکی ، نار چیچکی در . اغاجلردن

تورک تزیناتی : ۱۶ - ۱۷ نجی عصرلرده چینی تزیناتی

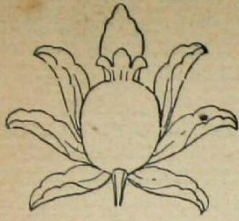
۱- حقیقی و طبیعی نباتات (Plantes naturelles) چیچکلره رسم اتمک قابل اولسه بویله شکللر چیقاردی .
[ou concrètes]

۲- اسلوب‌لامش نباتات (Plantes stylisé) حقیقه و طبیعه داها مربوط اولان ساده تورک روحند . ایسه پنوع هندسی تزیناتی اتمیق ماده‌نک ایجاب ایتدیردیکی شیلر اوستنده مثلا ، پاره‌قلق ، قاپو طبله‌لری کیی هندسی موضوعلر ایسته‌ین یرلرده محدود اوله‌رق قوللامشدر .

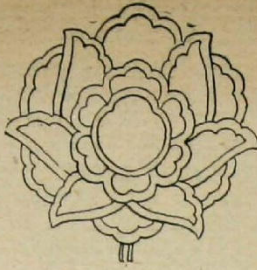
۳- مخیل و غیر حقیقی نباتات (Plantes irréelles) نباتی اولان سوس تزیناتده باشلیجه ایکی عنصر کورولور .

تورک‌نرک ایرانیلر کیی اک جوق قوللاندرلی تزینات شکلری «نباتی» اولاندیدر .

یرسی صاب ، اویری نباتدر . صاب ، اوزرینه یاپراق‌لرک ساریلیدی دالدر . تزینی نبات ایسه بوتزیناتی‌ده اوچ طرزده قوللامشدر .

شکل - ۸

شکل - ۹

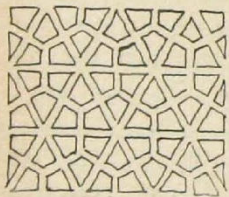
اسلوبالغش نباتی تزیینات

رنگی تزییناتی آراسنده ده قوللانیمشدر .
بالخاصه معماریده کوفی یازینک دها کثرتله
استعمالی کوریوروز .

صنایع تزیینه دن صاییلان «خط» حقدنه
پوراده تقصیلاته کیریشمه جکمز . او آریجه
برشعبه صنعت تشکیل ایدهر .

بر نوع یازیلر واردرکه اونلر خطلدن زیاده
صرف تزیینات ماهیقنده در . بونلرده یازینک
هرهانسکی بررسه کوره تنظیمیدر . مثلاً جامع ،
قاییق شکلنده یازیلر واردر . فقط بونلر دائماً
خلق صنعتی اوله رق و بوسکک بر اثر صنعت تلقی
ایدله مشدر .

تزییناتک ایشلمه و خالیلر اوزرینه تطبیق
اوزون بریخت تشکیل ایدر . هر مملکتک کندیسنه
مخصوص عنعنوی شکلری واردر . اسلوبالغش
اولان بوشکلر وهله اولاده آکلاشیلاماز .
مثلاً لاله ، اریق رسمده کورولن شکلره کیر مشدر .
بوده سلونیک اسلوبالغش شکلی واردرکه اوکا
ایرانیلر (بوتّه) دیرلر . هند قوماشلرنده کثرتله

هندسی تزیینات نمونه لری

تصادف ایدیلن بوشکل تورکرده چوق مستعمل
دکلدر .

تأسف اولنورکه بوکون خالی وایشلمه لرمز .
خاص اولان بوشکلر یکدیگرینه قاریشدر بیلقدنه

اولان و هریره تطبیق اولونان بوشکل تورک
تزییناتک اک سجیه وی برعنصری اولمشدر .
اونی هریره کوروروز . جینیلرده ، برنج ایشلرنده ،
نقشلرده ، تذهیبلرده ، طرحرده ، تجلیدلرده
هپ بوشکل قظاهر ایدهر .

اسکی کتابلرده باخصوص مناقب هنرورانده
« طرح » و « طراح » دی به بر تعبیره راست
کلوروز .

طراح دی به سوسلر وچیچکلر رسم ایدهن
و باغچه شکلری تنظیم ایدهن صنعتکارلره دینور .
بو طراحلرک آثارینه باقارسه ق اشبو شکلک
انواعی مشاهده ایدهر .

دهمت شکلنده چیچکلردن و بمشاردن
پاپیلان تزییناتک سلطان احمد ناک دورینه تصادف
ایتدیکنی کورویوروز . لالهده بو دورده نعم
ایتشددر .

روقو دورنده پاپیلان تزیینات ایسه اوروپا
رونه سانسنتک عنصرلریدر . فقط بو عنصرلر
بژده باشقا برکوه آلمش ، برتورک روقوقوسی
وجوده کتیرمشدرکه اوروپا روقوقوسندن
خیلیجه فرقلیدر .

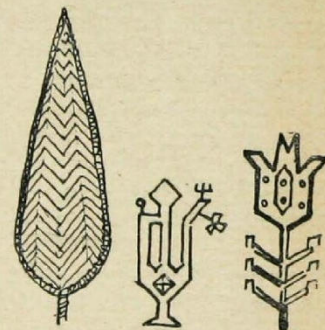
اوجنچی نوع تزییناتک خطی اولدیغنی
سویلشدک . تورکرلری یی تزییناتده عریلر قادیار
چوق قوللانما مشلردر . تورکرده یازی باشلی باشنه
بر تزیینات موضوعی اوله رق قوللانیمشدر . تورکرلر
یازی یی قوللانمش و عریلر کیی تزیینات ایله مزج
ایتمه مشلردر . یازینک یانه قوللان بعض نباتی

چیچکلر وکوللر ایسه حادتا اوکا حرمتکار بر
بر وضعیتده ویک متواضعانه طوررلر . بعض
موزاییق شکلنده یازیلر معماری تزییناتده و نجره
اوستلرنده قوللانیلدیلر کیی آلمی نجره لرک

سلوی پک مستعملدر . فقط بونلرک شکلری
تمامیه اسلوبالغش و تزیینی برماهیت آلمشلردر .
اسکدار جاتمه لرنده هان هان تزیینات
اسلوبالغش لاله در . بعض جاتمه لرده هان انسان
بو یی قادیار بو یوک لاله لر ایشلندیکی کورلمکده در .

غیر حقیقی نبات شکلرندن عبارت اولان
تزییناتده (شکل ۶) ده کورولن برنوع یاپراق
واردرکه شیمدی به قادیار بونک قیوریش بزلیه
و نخود یازاغندن کلدیکی ظن اولوتقمده در .
فی الواقع بوشکل ایله فاسولیه بزلیه و نخود کیی
قیوریلان یاپراقلر آراسنده بو یوک بر مشابعت
وارسده عثمانی تزییناتک هان هر قسمنده
تصادف ایتدیکمز بو شکلک اسکی مینیا تورلرده
بیغمبر رسملری اطرافه پاپیلان «تور» موجاتیه
بو یوک بر مشابعتی واردر . بو موجات ایسه «چین»
اؤدرلرینک منحنیلرینی آکدیران و اوندن الهام
آلان بر شکلدر . اسکی چین رسملرینه دقت
ایدیلورسه سادگی بولوطلری ده بوشکلده پادقلری
کورولور . عینی شکلی ایرانده کی مقدس
وقانادلی بوغالرده و باخصوص سلجوقیلرک قاپیلان
واسطبری شکلده پادقلری حیوانلرک قانادرلرنده ده
کورویوروز .

بو شکلری یواش یواش ایده کیشیدیره ن

سلوی

اریق

لاله

(شکل ۱۰)

خالی وایشلمه لرده تزیینات

و کندی روحنه اوبدوران تورک صنعتکارلری
اوندن تزیینی بر یاپراق چیقارمش و یا خود نخود
وزلیه یاپراقلری اوشکله صوقارق ملی بر موضوع
أله ایتشددر . بو یوک بر مزیت تزیینی حائر

جهانگويو بيوک مستهلری

ایکینجی بر آلس - لورن : گسارایا

اوروپا نك شرق جنوبسینده قرق بیک کیلومترو مرهبنه یقین بيوکلکده ایکی بیجی میلیون نفوسلی بر مملکت وارد کره اوله دنبری روسیه، تورکیه و بالآخره رومانیا تاریخ سیاستده مهم بررول اولمیشدر . بسارایا دینلین بو مملکت ، بو کونده روسیه و رومانیا نك مقدرات سیاسه سنده عینی اهمیتی محافظه ایتمکده نتیجه اعتبارله اوروپا سیاست عالمکده ، و روسیه نك بین الملل وضعینه کوره بلکه ده بوتون جهان سیاستک جدی وقاریبیق بر مشاهستی تشکیل ایلمکدهدر . بین الملل حیاتک اوزاق یقین بوتون مملکتلری علاقه دار ایتمی ، و بسارایا مسئلهسی کی مهم بر واسلوب بوزولمقدهدر . بر طرفدن معدنی بویار دیگر طرفدن اسلوب قاریشقلنی خالیرمزی کوندن کونه رغبتدن دوشورمکدهدر .

اسکی ایشاه مملر من اوزرنده کی تزیینی شکلر کال دقته تبع اولونه رق تصنیف اولونالیدر . ملی موزه ایچون بر جوق پیشکر ، مقرمه ، چوره و قوشاق کی تورک ایشلری طوبلامشدرق . بش سنه سوکرا بولونماسی قابل اولمایان بوصعت اثرلری ملنک الک اهتمامه تدقیق ادوب یاشاتاجنی و کندنی تزییناته اساسلر آرایاجنی متبعلدر . معارف و کالندن تینی ایدر زکده بوالشی اتمام ایسون . دیگر طرفندن مزار طاشلر من اوزرنده تزیینات نقطه نظرندن بر خزینه یاتور .

نحت اعتبارله تورکلرک یکانه اثرلری تشکیل ایدن بو طاشلر تاریخلری اعتبارله تزییناتی تصنیف ایتمک یارایاجق الک مهم وشقهلدر . تورک حرثی یاشاتمق ایچون بو طاشلری محودن قورتارمق و اوزرلنده کی رسملرله مکلف آلبولر تشکیل ایتمک لازمدر . بونلر اخلافه بویوک خدمتلر کورمکچدر . قاپول و نجرملرک ده میرلری اوزرنده کی شکل و تزیینات ایسه آیریمجه جلدلر تشکیل ایدمک قادر مهمدر . بونلر هب طوبلاقمق و تورکلرک صنعتی اوکره نك ایستیمک اوکنه قونمق ایجاب ایدر .

مهول امعد

مشله نك عکس تأثیران هر برده جس اولتمی سیبیه ، اونی بیطرف وده ازیاده علمی برنظر ایله اساندن تدقیق فائده دن خالی دکادر . بین الملل حرث نك طرفنی تشکیل ایدن جهان وضعیت عمومی سنی بو صورتله دعا ای قوراش اولورز .

بسارایا ۱۳۶۷ تاریخدنبری مولداویا دینلن منطقه به عالم بولمقده ایدی . صکره لری متعدد دفعه لر عثمالی روس حاکمیتلری آلتنه کبروب چیقمیشدر . ۱۷۰۰ تاریخده استانبول محاصله نامه سیله روسیه به ترک ایدلمشدری . ۱۷۷۴ «کوجوک قاپانارجه معاهده» سنک ۱۶ نجی ماده سیله روسیه بتون بسارایایی تورکیه به بر اقدی . روسیه ایله دولت عثمانيه آراسنده «۱۷۹۲» ده یاشده عقد ایدیلن معاهده دنستر

یولجی ایله آرابه چی

— غریت عدمدن قاراء حسرت تولومدن آچی ،
نه زمان توکنه جک بو یوللر ، آرابه چی ؟
— هنوز بکا دیوانک سوکی بودر ده نهدی ،
بن عمریمی خار جادم ، بو یوللر توکنه دی .

— آنلری خیزیل سورکه کویه کچ وارمه سین
نشانیلمک کوزلری یوللرده قاراراسین .
دوشدیکم یوللر کی سو کسزدنم تاسام ،
بکله بتم اولسه ده ، راضیم ، قاوروشاسام ...

— بر کره کورسه کوزم کویک آیدیلغنی
کول باغلاز ایچریمده بو قیزیل قوریغنی .
— سنک ده یولک بیتر ، دینر کوزکده یاشلر ،
بم اوغورسز بولم بیدتیکی رده باشلار !

قاروره نافر

نهرینک بدنا ایکی دولت بینده حدود تشکیل ایدمکچکی تصریح ایتدکن صکره اونک صاغ طرفنده کی اراضینک تورک حاکمیتی آلتنده قاله جتی تأیید ایدیلوردی . بناء علیه بسارایا ینه عثمالی دولتی اجزای مالکندن قالیوردی . بوندن اون سنه صکره دولت عثمانيه ایله روسیه بینده ظهور ایدن حرثه نهایت ویرن بکره ش معاهده سی بروت نهری حدود آخا ایدیلور و نالنتیجه بسارایا روسیه به ترک ایدیلوردی . پوترک کیفیتی « ۱۸۲۹ » ادرنه معاهده سنک ۳ نجی ماده سیله تأیید ایدلمشدری . قریم محاربه سی عقبنده « ۱۸۵۶ » ده برلسده عقد ایدیلن صلح معاهده سی بسارایایی طونه منصلری ایله روسیه دن آیرمش و دولت عثمانيه به تابع اولان مولداویا برسلکنه الحاق ایتددر . ایته رومانیا نك بسارایا

اوزرنده کی ادعای تاریخی اصل بو تاریخدن باشلار . اوندن اول رومانیا نك بین الملل قبول ایدلش بر هویت سیاسی سی موجود دکدی . « ۱۸۷۷-۷۸ » تورک - روس محاربه سنه نهایت ویرن و شرق مسئله سی اساسلی برسورنده حل ایتمک ایسین برلین قونفره سی بسارایا مسئله سی ایله ده صورت مخصوصه اشتغال ایتددر . روسیه نك مرخصلری اولان شووالوو و غورچانوف رومانیا نك « ۱۸۷۷ » تاریخنده کند . بلکندن اعلان استقلال ایتمش اولسک - تورکیه جه بو استقلالک اوق طانمانسه بناء - نتایج حقوقیه تولید ایدمه ییجکی و بو اعتبار ایله بسارایا نك رومانیا دن دکل ، دولت عثمانيه دن آیرلمده اولدیغنی ادنا ایدرک روسیه به الحاقی طلب ایتدیله . بو طلب روسیه ایله رومانیا آراسنده منفرد ۲۷ نیسان ۱۸۷۷ تاریخلی معاهده احکامی اختلال ایتکده ایدی . چونکه روسیه دولت عثمانيه به قارشو رومانیا نك مظهرتی تأمین ایچون بو معاهده ایله بسارایا نك ماده سنه عالم مطالبندن صرف نظر ایدمه جکتی تمهد ایتشدی . . بونکله برابر سیاسی قومینه زونلر نحت تأثیرنده اولورق برلین معاهده سی بسارایایی روسیه به ترک ایددی ، و رومانیا نك ضیاعی آرز جوق نلاف ایچون اوکاده دوربریمچی وردی .

حرب عمومی نك بدایته قدر وش میت برلین معاهده سی احکامه تونیقاً دوام ایددی . حرب عمومی نك سوکلرینه دوغری روسیه اختلال ایدمجه دول مرکزیه نك ضعیف موقافتلری ایله ۱۱ نیسان ۱۹۱۸ تاریخنده ملیت برنسی ایلی سوریه لره کیشنه قده بسارایا نك رومانیا به الحاق اعلان اولندی .

ملیت برنسی نك تطبیقات ساحه سنده مؤیده سی تشکیل ایدن آرای عامیه مراجعت اصولی الحاقی ائناسنده اعمال ایدیلکی ایچون نه افراتیان ، نده روسیه بو الحاقی طانمادی .

حقیقت حاله هانکی طرف حقل اولورسه اولسون روسیه بسارایا اوزرنده ادعای حقوق ایتدکنه مسئله رومانیا ایچون صورت قطعه ده حل ایدلش صایه مازدی . اونک ایچون رومانیا امر واقعی احداث ایتدکن صکره اول امرده الحاقی دیگر دوللرده تصدیق ایتدیرمک و بوبله جه روسیه به قارشو وضعیت حقوقیه سنی قونلندیرمک سیاستی تعقیب ایتمک باشلادی .

اشلاف دوللر نك بولشه ریک روسیه به قارشو مخاصم بروضیت آللری و حرب متقلردن اولان رومانیا نی هم روسیه و همده مجارستانه قارشو تقویه لزومی حسن ایتلری اونک بوسیا نیستی تمسبل ایدمک ماهیته ایدی . ننه کم انکاتره ، فرانسه ، ایتالیا و ژاپونیا طرفدن امضا ایدیلن ۲۸ نوسبرن اول ۱۹۲۰ تاریخلی معاهده بسارایا نك رومانیا به الحاقی قبول ایددی . انکاتره و فرانسه بو معاهده نی تصدیق ایدرک بسارایا به مسئله سنده رومانیا طرفنی التزام ایتمش اولدیله . کری به ایتالیا ایله ژاپونیا قالیوردی .

۸ مارت ۱۹۲۷ صالی صیاحی ایتالیا نك جمعیت اقوام نردنده کی مرخصی جیالویا حکومتک ۲۸